

Փոխան յառաջարանի

ԿԱՄԻ առաջին հատորը լոյս տեսաւ 1980ին, Պէյրութ: Երկրորդը՝ 1984ին, Փարիզ: Երրորդը (թիւ 3-4)՝ 1986ին, Մոնթրէալ: Ատկէ ետք ուրեմն՝ 15 երկար տարիներ անցան ու ԿԱՄը չերեւցաւ հրապարակին վրայ: Աշխարհը փոխուեցաւ, Սովետական Միութիւնը իր անմարդկային մահկանացուն կնքեց, պատերազմներ արիւնոտեցին աշխարհը, Հայաստանը անկախացաւ ու վերածուեցաւ գիշատիչներու ազատ ասպարէզի, Սփիւռքը իր դիմագիծը փոխեց խոր ու հաւանաբար անվերադարձ կերպով: Գրականութեան անունով գործող նոր սերունդներ երեւցան եւ երբեմն ալ՝ անհետացան: 15 տարուան մեր բացակայութիւնը հրապարակէն թող վերագրուի անձնական պայմաններու ու պատճառներու: Թերեւս կար յուսահատութեան վերագրուելիք բաժին մը, ի տես Սփիւռքի մէջ իմացական կեանքի անփառունակ վիճակին, ի տես մանաւանդ՝ մտածումը ընկալելու սահմանուած հաստատութենական միաւորներու անսրբաբերելի բացակայութեան: Ու երբ կ'ուրուագծուէր այդպիսի միաւորի մը ծնունդը, ի տես մտաւորականներու դասալքութեան: Բայց այս մէկը՝ հազիւ թէ արդարացում կամ բացատրութիւն մը ըլլայ: Այս 15 տարիներէն, ԿԱՄԻ ճակատագրին հետ կապուած, կ'ուզեմ յիշել միայն վերիվայրուած զգացումս, երբ անդրադարձայ որ հանդէսին իրաւ ընթերցողները Հայաստան կը գտնուէին կամ անկէ կու գային: Իմ տհասութեանս պատճառով է պարզապէս, որ չէի գիտցած զատորոշել Սփիւռքը իբրեւ ստանձնուած գոյավիճակ եւ Սփիւռքը իբրեւ իրականութիւն, խորապէս խաթարուած իրականութիւն, ուր իմացականութիւնը տեղ չունի ըստ ամենայնի, որովհետեւ պէտք չէ որ տեղ ունենայ:

Այսքան տարի ետք, ԿԱՄը կը մնայ հաւատարիմ իր սկզբնական դիտարկութիւններուն: Հանդէս գրականութեան, հանդէս վերլուծական, տեղ տուող ի հարկէ՝ քննադատութեան եւ թարգմանութիւններու: Թարգմանական աշխատանոց մը օտարութեան մէջ:

Ներկայ համարին մէջ կայ թրքալեզու Սայաթ Նովայի մասին նիւթ մը, թարգմանուած իտալերէնէ: Կան երկու գրական-փիլիսոփայական թարգմանութիւններ, մէկը՝ գերմանացի Էռնսթ Իւնկըրէն, միւսը՝ ֆրանսացի Ժորժ Պաթայէն: Կայ Իշխան Ճինպաշեանի արձակ արտադրութեան նոր տարբերակը: Կայ Արբի Յովհաննիսեանի ուսումնասիրութիւնը Լեւոն Շանթի մասին: Կայ Րաֆֆի Աճէմեանի ընթերցումը Գրիգոր Պըլտեանի Զրոյցներ բանաստեղծութեան մասին հատորին ու այդ հատորէն վերցուած նամակ մը Հակաքերթուածին վերաբերեալ: Եւ վերջապէս կայ երկար բաժին մը (“Գիրքերու աշխարհէն”), Վարդան Մատթէոսեանի եւ ի՛մ խմբագրութեամբ, որ վերջին տասնամեակին հայ ու հայալեզու աշխարհէն ներս լոյս տեսած գիրքերու շուրջ անդրադարձ մը կը հրամցնէ, թուարկելով հրապարակ ելած շարքերը, համադրական ակնարկ մը նետելով որոշ հարցերու եւ հոսանքներու վրայ, ու քննական հայեացք մը պտտընելով քանի մը աչքառու երեւոյթներու շուրջ, որոնց կարգին բայց ի միջի այլոց՝ Սէյրան Գրիգորեանի գրականագիտական մտորումները բանագործութեան հարցին մասին. Ահարոն Տատուրեանի մէկ հաւաքածոյին լոյս ընծայումը Երեւանի մէջ. Մարուշ Երամեանի բանաստեղծութիւնը. եւ առաջին անգամ ըլլալով Հայոց նորագոյն պատմութեան մէջ՝ Եւրոպական փիլիսոփայութեան կոթողներու հմուտ թարգմանութեան մը սկզբնաքայլը:

Այս իր նոր համարով՝ ԿԱՄը կը վերսկսի[»] եւ պիտի յարատեւէ[»]: Վստահ չենք: 15 տարի է ի վեր՝ մենք մեզի խոստումը տուած էինք, որ այո՝ հինգերորդ համար մը պիտի գոյանայ: Այս մէկը գոյացաւ մասամբ շնորհիւ Նոր Եորկի Գոլումպիա համալսարանի Ֆեսճեան հիմնադրամին: Նաեւ շնորհիւ Րաֆֆի Աճէմեանի ու Վարդան Մատթէոսեանի անձնուէր աջակցութեան:

Մնացեալը կը պատկանի ընթերցողներուն եւ Աստծոյ:

Մարկ Նշանեան